

Remissvar Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RS 2025-0095)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten vill understryka vikten av att en regional utvecklingsplan bör lyfta fram barn, unga och civilsamhället som viktiga aktörer. Myndigheten anser det särskilt viktigt att ungdomsperspektivet bör vara starkt i utvecklingsarbetet, samt att vikten av dialog med unga och civilsamhället bör poängteras som en del av det konkreta arbetet och genomförandet.

Att tillämpa ett ungdomsperspektiv innebär att planeringen, genomförandet och uppföljningen av beslut och insatser vilar på kunskapsgrund samt utgår från de mänskliga rättigheterna så som de uttrycks i grundlagarna och i Sveriges konventionsåtaganden på området. Ett ungdomsperspektiv innebär vidare att ungdomar bör betraktas som en mångfald individer, utifrån kön, ålder, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, intressen med mera. De insatser samhället riktar till ungdomar ska ta hänsyn till denna mångfald. Därtill betyder ungdomsperspektiv att insatsen stödjer ungas utveckling mot ökad självständighet och oberoende, och ger dem möjlighet att vara delaktiga i och så långt möjligt ha inflytande över utformning och genomförande av insatser som berör dem.

Reflektioner och förslag

MUCF noterar särskilt att Region Stockholm i denna plan har valt att utöka den obligatoriska strategiska miljöbedömningen till en bredare hållbarhetsbedömning som även omfattar sociala och ekonomiska perspektiv. MUCF bedömer att detta är positivt, eftersom social hållbarhet, delaktighet och jämlika livsvillkor nu har fått en mer framträdande plats i planeringen.

MUCF konstaterar dock att bedömningen sker på en övergripande och kvalitativ nivå, vilket innebär att konsekvenser för specifika grupper som unga, kvinnor, hbtqi-personer och civilsamhället bör synliggöras tydligare.

För att stärka planens samhällsrelevans och jämlikhetsinriktning föreslår MUCF:

- att kommande hållbarhetsbedömningar kompletteras med fördjupade sociala analyser och köns- samt åldersuppdelad statistik,
- att uppföljningsindikatorer utvecklas för att mäta delaktighet, trygghet och jämställdhet,
- att unga och civilsamhällets aktörer aktivt involveras i planens genomförande och utvärdering.

Ytterligare resonemang och rekommendationer följer de fyra olika perspektiven; ungdoms-, jämställdhets-, hbtqi- och civilsamhällesperspektiven.

Ungdomsperspektiv

Planen lyfter i flera avsnitt fram vikten av jämlika livsvillkor och delaktighet. Visionen om “en jämlik, trygg och inkluderande region med god livsmiljö” är i linje med ett ungdomsperspektiv. Hållbarhetsbedömningen förstärker detta genom att särskilt analysera sociala konsekvenser inom områden som vardagsliv, mobilitet, tillgänglighet, trygghet och social sammanhållning. I hållbarhetsbedömningen vägs sociala aspekter in samt hur planen bidrar till nationella och globala hållbarhetsmål, bland annat Agenda 2030-målen 4 och 11. Dessa mål är särskilt relevanta ur ett ungdomsperspektiv.

Trots detta saknas en tydlig analys av ungas specifika villkor. Unga vuxna berörs i hög grad av frågor som rör bostadsförsörjning, transportkostnader och tillgång till utbildning och miljöer för sin fritid— aspekter som också påverkar möjligheten till självständighet och samhällsengagemang.

MUCF föreslår därför att:

- unga lyfts som en särskild målgrupp i samband med frågor om utbildning, bostäder, transport och inflytande,
- framtida hållbarhetsbedömningar inkluderar en åldersuppdelad analys av de sociala konsekvenserna,
- ungas delaktighet stärks i uppföljningen genom samverkan med ungdomsorganisationer och lokala ungdomsråd.

Jämställdhetsperspektiv

Hållbarhetsbedömningen beskriver social hållbarhet som en del av helheten mellan miljömässig, social och ekonomisk utveckling och framhåller att balans mellan social välfärd, miljöskydd och ekonomisk tillväxt är nödvändig för hållbarhet. Trots detta saknas en könskonsekvensanalys eller könsuppdelad statistik i hållbarhetsbedömningen. Det innebär att skillnader i hur kvinnor, män och personer med annan könstillhörighet

påverkas inte synliggörs. Intressant hade varit att lyfta dessa skillnader särskilt inom områden som trygghet, transport och arbetsmarknad.

MUCF föreslår därför att:

- framtida hållbarhetsbedömningar inkluderar jämställdhetsanalyser och könsuppdelad statistik,
- indikatorer utvecklas för att följa upp hur planens mål bidrar till de jämställdhetspolitiska målen,
- det görs en särskild analys av hur kollektivtrafik, trygghetsåtgärder och planering av offentlig miljö påverkar kvinnor, män och icke-binära personer olika.

Hbtqi-perspektiv

Den strategiska miljö- och hållbarhetsbedömningen belyser sociala aspekter såsom trygghet, inkludering och social sammanhållning, men saknar explicit analys av hbtqi-personers livsvillkor. Avsnittet om "inkludering och trygghet" hade kunnat användas för att bedöma konsekvenser av heteronormativa eller könsbundna strukturer i det offentliga rummet, men detta perspektiv saknas.

MUCF föreslår därför att:

- sociala konsekvensbedömningar kompletteras med en analys av hur hbtqi-personers trygghet, hälsa och livsvillkor påverkas av regional planering,
- regionen i genomförandet samverkar med civilsamhällesorganisationer som företräder hbtqi-personer,
- begrepp som könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning inkluderas i indikatorer för social hållbarhet.

Effekter för det civila samhället

Både huvudplanen och hållbarhetsbedömningen betonar samverkan mellan aktörer som en central framgångsfaktor för hållbar utveckling, men i dokumentet framgår mest kring hur man tänker att medborgare ska kunna engagera sig i civilsamhället och föreningslivet. För att säkra demokratisk förankring och social legitimitet behöver dock civilsamhällets roll och syfte tydliggöras och formaliseras.

MUCF föreslår att:

- civilsamhället erkänns som en nyckelaktör i planen,

- dialog med civilsamhället integreras i den fortsatta planerings- och genomförandeprocessen, i linje med principerna för självständighet, dialog, långsiktighet, öppenhet, kvalitet och mångfald,
- konsekvenser för civilsamhällets förutsättningar att delta som opinionsbildare och välfärdsaktör.

MUCF:s uppdrag och bidrag

MUCF har ett särskilt uppdrag att följa och analysera ungas levnadsvillkor, verka för jämställdhet, stärka hbtqi-personers rättigheter och förbättra civilsamhällets förutsättningar. I relation till det regionala utvecklingsarbetet erbjuder MUCF ett brett stöd till regioner och kommuner genom statistik, metodstöd, kunskapsunderlag, analyser, utbildningar samt bidrag till projekt som stärker ungas delaktighet, jämställdhet, hbtqi-personers rättigheter och civilsamhällets roll i demokratin.

På vår webbplats www.mucf.se finns mer information om myndighetens uppdrag, kunskapsmaterial och aktuella stöd och bidrag som kan bidra till regionens arbete.

MUCF ser fram emot fortsatt dialog om hur myndighetens kunskap och stöd kan bidra till regionens arbete för en hållbar, jämlik och inkluderande utveckling av samhället.

I detta ärende har stabschef Stefan Holmgren beslutat. Enhetschef Susan Sundqvist Pettersson har varit föredragande. Remissamordnare Kenneth Condrup har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Stefan Holmgren
Stabschef

Susan Sundqvist Pettersson
Enhetschef